

„Soča“ izhaja vsak petek in velja
za pošto prejemana ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leta 1.40
Pol leta 2.20
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in prav tako pri po-
stanih se plačuje za navadno tistop-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Po-amesne številke se dobivajo po
8 kr. v Gorici v tobakarnici v go-
spski ulici, blizu „treh kron“. na
starem trgu; in namski ulici; v Ajdov-
ščini pri trgovcu g. Dolencu

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo
uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski
tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“
Via Rabač (Rabatišče) št. 20.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj
se blagovoljno frankujejo. — Delalcom
in drugim nepremožnim se naročnina
zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Tržaška razstava

se je 1. avgusta oficijalno odprla. Sam cesarjev brat
prišel je ta dan kot pokrovitelj razstave v Trst, in je
s tem cesarska hiša pokazala, da prištevajo tudi na
najvišjem mestu tržaški razstavi nenavaden pomen.
Razstava je pa tudi sama na sebi lepa in nepričako-
vano velika. Vse dežele avstrijske so poslale svojst-
vene pridelke in izdelke ob tej priliki v Trst; vsi
narodi razprostrte naše države so prinesli spričevala
svojega uma in dlana v naše prvo primorsko in od-
važno kupčijsko mesto. V enaki meri bodo razstavo
tudi od vseh krajev pridno obiskovali. V to bo vabil
avstrijske narode še posebno kraj ob morji, Trst
sam in pa prelep kraj, na katerem so razstavo na-
mestili. Dobiček, katerega razstave v obče imajo, do-
seže brez dvombe tudi tržaška razstava. Kupčija bo
tu spoznavala, kje se dobivajo te ali druge vrste pri-
delki in izdelki, in kmetovalci kakor obrtniki se z o-
gledovanjem naučijo, kje so v Avstriji najbolj napredo-
vali na razne strani kmetijstva in obrtništva.

Ali razstava tržaška ima še poseben pomen in
namen.

Letos je 500 let, odkar se je Trst sam pridru-
žil Avstriji, ko je poslal posebno deputacijo na dvor
Leopolda III. v Gradec, in 30. septembra 1382 je
isti nadvojvoda in vladar notranje avstrijskih dežel
izdal diplomu, s katero sprejemlje Trst z okolico v
svoje varstvo. V 500 letni zgodovinski spomin torej
se je razstava tržaška priredila in vsled tega bo ona
tako rekoč dolgi patriotski praznik, katerega bi imel
Trst z veseljem in v prvi vrsti obhajati. Trst je nam-
reč svojo važnost in svoj razvoj dosegel samo s po-
močjo avstrijske cesarske hiše; poslednja ga je na vse
strani s političnimi pravicami in z gnutno podporo
pospeševala zlasti tudi v prešlem stoletju. V seda-
njem veku in sosebno zadnja desetletja je pa Avs-
trija milijone in milijone žrtvovala, da bi Trst povzdigi-
nila kot imenitno trgovsko mesto ob morji. S Trstom
so pa bolj ali manj v zvezi in dotiki vse pokrajine
naše države; vsled tega in iz ljubezni do cesarske
hiše obhajajo 500 letnico Trsta tudi vsi avstrijski na-
rodi. Zato so tudi odprtje razstave tržaške v pa-
triotskem duhu brez razločka z veseljem pozdravili.

Trst je kljub vsem nasprotnim dokazom na slo-
vanskih in specifično slovenskih tleh; isti Trst je imel
v vseh stoletjih odlične zastopnike iz slovenskih ro-
dovov, in Slovenci so bili tudi v deputaciji, ki je avs-
trijski hiši pred 500 leti izročila Trst v varstvo. Slo-
venci so navezani na kupčijo s Trstom, in vse njih
položje je tako, da se patriotskega praznika v Trstu
v prvi vrsti veselijo. Neomejena vdanost do cesarske
hiše jim vzbuja odkritosrčne želje, da bi se 500 let-
nica v pravem pomenu obhajala, in da bi proznan
avstrijski, ki se izrazuje v tržaški razstavi, dobrodejno
vplival na Trst in njegovo bodočnost. Žalobog da
ravno Slovence tržaške razmere kalijo čisto veselje,
ravno gledé na Slovence smo morali z žalostjo opa-
ziti, da snovatelji in odborniki razstavnica so slovenski
jezik čisto prezrli v svojih javnih poročilih. Nemcem
in Italijanom so razstavne novice razglašali v njih
jeziku; samo Slovenec moral si je tako poročila pre-
vajati, da jih je izvedel. Slovenec v Trstu in v njego-
vi okolici varuje duh vdanosti in zvestobe nepremak-
ljivo, in ravno njega so letos prezrli v Trstu celó od
strani tržaške vlade, ki je sama oficijalno pri nastav-
ljanji župana italijanščino kot edini deželni jezik
razglasila. Slovensko narodnost pa postavila v eno
vrsto z drugimi narodi, ki so le po naključju in ne
v masi zastopani v Trstu.

Z druge strani pa tudi drugi avstrijski narodi
ne morejo se popolnem radovati nad Trstom in na-
činom, kakó ravno Trst petstoletnico prostovoljnega
pridruženja k cesarski hiši praznuje. Progressovska
stranka v mestnem zboru je od začetka nasprotovala
tržaški razstavi, in ista stranka zunaj zbora razstavo
v svojem glasilu popolnem prezira; ona noče, da bi
se patriotski praznik obhajal v tistem Trstu, katere-
ga sreča je zavisna od Avstrije in v tistem Trstu, od
katerega ima ona stranka največji dobiček. Tržaško
mesto pozna in podpira samo Italijane, in delalo je

na to, da je zdaj v Trstu okoli 20000 naseljencev iz
laškega kraljestva!

Tržaški progressisti se ne zmenijo zato, da je
zdaj Avstrija v prijateljskih razmerah z Italijo; oni
ne poznajo potrebe, da Trst mora biti združen z Avs-
trijo, da drugače propade. V resnici Trst v kupčijs-
kem pogledu potrebuje notranjih dežel za svoj obstoj
in razvoj. Trst propade, ako se mu notranje naše de-
žele odtegnejo, naopak pa za trgovino niso po sili na-
vezane iste dežele na Trst, in ako bi prišel Trst pod
Italijo, kakor namerava Irredenta, odtegnile bi se mu
notranje avstrijske dežele, in isti Trst bi moral pro-
pasti pod ital. vladu. Trst je torej prikljen življenja
iskati zdaj in v vsakem položju in sedanjih avstrijskih
deželah, iste dežele ga utesujejo pa vničiti s tem, da
se ga ognejo.

Z druge strani je tržaška Irredenta nemodra
in tira mesto brezuspešno za svoje namene v pogubo,
ker ne bo nikdar dossegla, da bi prišla tržaška luka,
tržaško mesto pod Italijo. Tudi ko bi bila Avstrija
prešibka, bi severna Nemčija nikdar ne dopustila, da
bi se Trst udal Italiji, in kar največ velja, narodi
avstrijski bi nikdar ne dovolili, da bi jim laška ve-
levlast zapirala pot v jadransko in s tem sredozemsko
morje kot imeniten prehod v sosedne, še bolj pa v
jutrovi in zapadni svet. Dežele nad Trstom potrebu-
jejo to mesto v političnem oziru in ostanejo vedno
mogočnejše, nego Trst, tudi če se pomnoži po prebi-
valstvu in po duhu za Irredento. Trst bi imel po
največ vojaško zaslombo od laškega polotoka; avs-
trijski narodi in z njimi vsa srednja Evropa proti se-
verju od Trsta pa ostanejo še vedno mogočnejši, in
nikdar bi si isti mogočni del Evrope ne dal zauka-
zovati, da bi dajal davek za izvožjo in uvožjo pre-
ko Trsta, in da bi isti del Evrope ne imel besede in
moči nad morjem, katero srednji Evropi služi in bo
vedno služilo kot naravna in prevažna pot na vzhod
iz zahod.

Irredenta tržaška in laška torej Trstu samo
škoduje, in to trgovišče se mora spametiti prej ali
poznej; Trst bo moral gledati, da se neizogibni sili,
tako rekoč prirodnim zakonom udi, ako noče prosto-
voljno skrbeti za svoje blagostanje pod sedanjimi po-
goji. Prej ko pride do tega spoznanja, boljše bo za
njegove prebivalce, in patrioti ne samo tržaški, am-
pak vse Avstrije morajo delati na to, da se pogubni
elementi v Trstu zatrejo in brž ko mogoče odstranijo.
V interesu državnem mora pa tudi avstrijska vlada
delati na to, da se v Trstu okrepijo oni elementi, ki
so Avstriji resnično udani že sto in stoletja, in ki
delujejo vedno in nepretrgno v patriotskem duhu.
Irredenta dela sama na to, da spoznajo tudi vladni
krogi, katera je prava pot za srečno vladanje in po-
speševanje Trsta v gnutnem in političnem oziru. Ir-
redenta je sicer zvit, pa vendar včasih tudi slepa;
in v avstrijskem interesu smo ji za njeno zasleplje-
nost—hvaležni. Ravno ob razstavi kaže ona, da je tre-
ba preobrata, in preobrat na boljše pospešuje proti
svojim nameram—Irredenta sama. To in pa dunajska
vlada nam je porok, da pridejo boljši časi tudi za
Trst.

Nadvojvoda Karol Ludovik je slovesno
odprl tržaško razstavo 1. avgusta. Sam je upanje
izrazil, da bo razstava kot patriotsko podjetje
dobro uplivala na prebivalce. Sprejeli so visokega uda
cesarske hiše z navdušenostjo. Ogledal si je razstavo,
in pohvalno se je izjavil o velikih napravah in razlo-
ženih predmetih. Celih 5 ur si je ogledoval razne od-
delke. Tudi pri hrvaškem oddelku se je dalj časa
mudil ter se hrvaškim zastopnikom nasproti prav za-
dovoljno izrekel. V obče spremljali so Slovenci, Hrva-
tje, z eno besedo Slovani v veliki večini pokrovitelja
tržaške razstave. Ako se je navdušeni živio! naj-
krepkeje slišal in ponavljal, je sklepati, kje je bilo
pravo veselje in na kateri strani je treba iskati o-
nega mišljenja, ki se zлага s patriotskim podjetjem.

Nadvojvoda pokrovitelj je prišel v družbi z nad-
vojvodama Ludovikom Salvatorejem in Stefa-
nom in bivali so visoki gostje tudi 2. avgusta v
Trstu ter so si ogledali vse velike naprave in zavode.

Posestniki velikih zalog, zavodov in tovarnic so se
visokemu pokrovitelju povsod priporočali, in jim je
občal povsod podpore. Vse ga je zanimalo. Mesto
je bilo na mnogih mestih v praznični obleki. Zastav
je bilo videti mnogo, in topovi so veselo dui razgla-
šali. Ali tudi temnih strani ni izostalo. Kakor v
glavnem progressovskem glasilu, ostali so „purgari“,
ital. meščani večinoma mlačni; na razstavo nalašč
niso prišli k odprtju.

Pripovedujejo, da na razstavi je bilo videti na
vzvišeni polici srebrno podobo Garibaldi-
jevo ravno ondi, kjer je šel mimo nadvojvoda po-
krovitelj. Ne ve se, ali je on to predzno demon-
stracijo zapazil; če se govoriča obistini, je vsekakor
čudno, da izvrševalni odbor ni take demonstracije za-
pazil. In zapaziti bi bil kaj takega moral, ker je bila
vsa mestna policija na razstavi; rekli so nam, da je
bil skoro za vsakega človeka poseben stražnik. Če je
v tem desetina resnica, kaže zopet, kak je Trst.

Ko se je imel Nj. Visokosti predstaviti mestni
tržaški svet, prišli so samo konservativci; vsi udje
progressovske stranke razen enega so neki iz-
ostali! Ali taka dejanja ničesar ne izražajo?

„Independente“, progressovski list, je bil na dan
odprtja razstave zasežen zarad „Questione di omaggi“
(prašanje o poklanjanju); lahko si mislimo, o čem je
govoril. Prinesel je potem samo suho notico, da je
došel v Trst k odprtju razstave nadvojvoda Karol
Ludovik, in da so se odprtja udeležili samo dotični
odborniki in povabljeni gostje. Besedice ni črnil o
pomenu razstave in še onidve vrstici je uvrstil med
lokalne stvari! 3. dan ta list že besedice ni več o-
menil. Skoro enako se obnaša 2. dnevnik tržaški
„Cittadino“, in ti listi so primorskim lahomom slastna
hrana, slajša od dne do dne.

Nadvojvoda pokrovitelj je ostal tudi 2. avg. v
Trstu, in na večer tega dne so šli tržaški veterani s
par drugimi patriotskimi društvi po veliki ulici z ba-
kljado poklanjat se Nj. Visokosti. Spremljala je ba-
kljado velika množica po Korsu, kar počí med naj-
več o g nje č o ž e l e z n a b o m b a (bomba Orsini)
ravno pred Rake-ja, predsednika vet. društva. Njegov
spremljevalec Aleks. Dorn, urednik „Triester-Zeitg.“
kar zakriči, da nima ene noge več. Ali Rake, hra-
ber in drzen vojščak, hladnokrvno ranjenca (popusti,
ukaze godbi dalje svirati, in tako dojde bakljada pred
stanovanje Nj. Visokosti. Tam se Rake in društvo
cesarski hiši pokloni in nič ne naznani, kaj se je
pripetilo. Nadvojvoda se prijazno zahvali za pokla-
njanje, in izvé še le drugi dan o strašnem dogodku.

Izpuščena bomba je ranila več ljudi; 15letne-
ga mladeniča, ki je bil takoj mrtev, daues demon-
strativno pokopljejo gotovo z velikanskim spremstvom.
Ranjen je med drugim tudi nek delavec Milič, godec
Bait itd. Množica je bila na zločince silno razka-
čena ter je šla pred hišo uredništva in uprave „In-
dependente“ in je hotela hišo kar posuti, in je kri-
čala: Abbasso l'Independente! Fora l'Irredenta!
Poškodovana je nekaj, in le s silo je policija ubranila,
da množica ni svoje namere izvršila. Ljudstvo je šlo
na judovski trg in tam enako svoje nejevoljo izražalo.
Povsod so šli ljudje nakopičeni, kjer vedó, da se Ir-
redenta gnezdi in zbira. Tudi včeraj so se enaki
prizori ponavljali, slišati je bilo tudi: Abbasso Vida-
covich!

Pred uredništvom Triester-Tagblatt-a je ljudstvo
vpilo pa „Hoch!“ Živio Avstrija! Živio, Evviva Arci-
duca Carolo Ludovico! je ljudstvo vedno ponavljalo.
Iz tega se vidi, koga sumniči ljudstvo zarad one pe-
tarde.

Govorilo se bo še mnogo o tem velikem zločin-
stvu, ki je ob enem demonstracija proti državi, proti
cesarski hiši.

Radi bi nekje take prikazni prekrili; ali ne bo
šlo več, in hruške so dozorele, da se otresejo, in o-
tresle se bodo, otresti se morajo.

Včeraj je bil nadvojvoda Carol Ludovik v Ogleji
in je tam odprl novi muzej. Ljudstvo friulsko je pri-
šlo od mnogih strani in je visokega uda cesarske hiše
navdušeno sprejelo. Prepričan je v Monastery v Ritter-

jevih prostorih, kjer so silno lepo poslopja ozaljšali. Danes je došel ob 11 1/2 uri dop. z bar. Depretisom v Gorico. Prišel je skozi Podgoro, kjer so Ritterjeve tovarne v največjem lišpu n' na na čast. Pripeljal ga je v Gorico Oskar Ritter, kot znan „kočija“ udov cesarske hiše.

Gorica je danes tudi praznično preoblikovana. Skoro vse ulice so prepletene z razstavami in tepih. Na Travniku se posebno Slovenska čitalnica odlikuje. Pri sv. Roku so vso cesto prepregli tudi z maji, ker visoki gospod pojde iz Sempetra po teh ulicah, in Podturencani se kažejo demonstravno kot navdušene Avstrijce, so pa tudi taki.

Ko je nadvojvoda dohajal, grmel se zaporedoma topovi na Gradu. Veteranci so pred „Novo pošto“, kjer stanuje, zasvirali cesarsko himno; nagovoril je predsednika in še par drugih veterancev, potem je odšel v hotel, kjer ga je preč. starček naš knez in nadškof že pričakoval. Vse častništvo, c. kr. gosposka, mestno zastopstvo in korporacije so bile opoldne sprejete. Ob 2 urah gre obiskat gomilo pok. Coroninje, nekdanjega učitelja, obišče v Sempetru rodovino Coroninjeve, ob 5 pop. bo obed, in ob 7 zvečer odide Nj. Visokost z brzovlakom naravnost na Dunaj.

Videl in doživel je mnogo, kar ne ostane brez nasledkov za našo pokrajino. Naj se obrne vse Avstriji in tudi Slovincem v korist!

Dopisi.

Iz Gorice, 2. Avg. Izpit gluho-nemih v Gorici bil je tudi letos, kakor druga leta jako zanimiv, ter se je na splošno zadovoljnost radovednih poslušavcev, katerih je bilo mnogo, 31. julija izvršil.

Predsedoval je dež. glavar pl. dr. Pajer, pričujoči so bili vodja dr. E. Schreiber, poslanec Gasser, mestni župan in mnogo odlične gospe in drugega ljudstva raznih stanov, ki so se čudili slisati govorenje gluhih, res obžalovanja vrednih otrok, katerim primanjkuje prelepi dar posluha; ne mogli bi z jezikom izraževati svojih mislij, ko bi ne bili šolani v zavodu.

Iz letnega poročila se vidi, da je bilo letos 41 slovenskih in 38 italijanskih, skup 79 gojencev v zavodu. Dober vtis so nam na prvi hip naredili odgojenci, ker so dobro rejeni in vsi zdrave barve kakor čvrsti in živi.

Pri izpitu so sploh dečki bolje nego deklice z ustnic brali in odgovarjali. Veselo je bilo slišati, kako srčno in pazljivo so gojenci na obraz svojega učitelja gledali in čisto lepoglasno vprašanja reševali. Iz opazovanja večerne skušnje bilo je nepristransko posneti, da so slovenski odgojenci v obče boljše odgovarjali, in posebno so se odlikovali z za čudo čistim izgovarjanjem; in zopet je bilo videti, kakor da bi bili dečki v obče boljše napredovali, nego sicer čvrsta dekletca.

Tega ne moremo lahko umeti, zlasti, če še pomislimo, da ženski oddelki štejejo po menj gojenk. Znano je, da so gluho-nemi dobri risarji in lepopisarji.

Knjižici lepopisja in risanja ste občinstvu zelo dopadali toliko gledčestosti kakor spretnosti; v tem gre posebna hvala učiteljima, kakor č. sestram, ki te lepe ročnosti vodijo. Iz pregleda gojencev se vsakdo prepriča, kako težavo in potrpežljivost morajo učitelji v izobraževanju teh gojencev imeti, ako vidi, da so gojenci v celó 16 oddelkov razrejeni; kajti so 3 razredi, katerih šteje vsak po štiri oddelke in za vseh 16 oddelkov je samo 5 učiteljskih močij!

Čudno je, da gojenci vsled take razdelitve toliko napredujejo. Kaj, ko bi otroci slišali; pa tukaj je druga: pazljivo gleda gluho-nemec na ustnice svojega učitelja, mu bere pojme ter cele stavke in odgovarja na stavljena vprašanja. Učitelji pa zdaj merijo na to, da bi se po zgledu drugih enacij zavodov kazanje z rokami popolnem odstranilo, otroci naj bi se z branjem z ustnic urili in tako za javno življenje sposobni pripravljali.

Vodstvo celega zavoda ima v rokah mnogozasluženi kanonik And. Pavletič, strokovnjak v gluho-nemstvu, kakor tudi znan v kmetijstvu, kar cela naprava gluho-nemice spričuje. On pravi v svojem kratkem poročilu in se trudi, da bi zavod drugače boljše vredil; tudi on meni namreč, da bi bil po novi metodi, to je z branjem z ustnic, tudi tukaj, kakor v drugih deželah, napredek še sijajši.

Gledé na spretnost in izvrstno vodstvo upati je; da zavoda še lepša prihodnost čaka. Že doslej se je prišteval goriški zavod med prve enake vrste; ako se nvede še nova metoda, ki kaže drugod že velike uspehe, in za kakošno se je izreklo vodstvo in učiteljstvo tudi našega zavoda, ni dvomiti, da bo goriška gluho-nemica tudi nadalje tekmovala z drugimi naprednimi zavodi.

Poslušavec.

Iz soške doline, 2. avg. (Vojakov nam dajte!) Skupno vojno ministerstvo neumorno popravlja in gleda, kako bi se vojaška moč avstrijska zboljšala in

ukrepila. Zdaj hoče isto število vojakov drugače razdeliti v več regimentov ali polkov, in ti polki se bodo nameščevali po territorialnem sistemu. Vojaki pridejo v domače kraje, v obližje ožje domovine, med rojake. Prav je takó; saj po taki poti bo vojaštvo zares spoznavalo kraje in se v potrebo po njih ravvalo. Doslej je tudi vojaštvo le premalo poznalo dežele, kraje in meje, katere je bilo treba varovati. Povsod se trudijo, spoznavati vsak hribček, vsako dolinico, kjerategne postati kedaj vojska ali razpor z drugimi državami, z nasprotnimi sosedi; pri nas se je pa v tem pogledu v preteklosti le premnogo zanemarilo, in kdo vé, da nismo bili včasih premagani samo zaradi tega, ker vojske niso poznale dobro zemlje, na kateri se jim je bilo meriti in bojevati s sovražnikom.

Upajmo, da bo odslej boljše tudi v avstrijski armadi. Potreba pa je tudi; saj vidimo, kako se severni in južni sosede utrjujejo na naših mejah. Pomenljivo in premišljevanja vredno je, zlasti kar Italija dela v tem oziru. Italijani poslednja leta več sto milijonov potrošajo samo za vojsko, posebno pa za trdnjave. Oni kljubu revščini vse žrtvujejo, da bi se utrdili sosebno proti Avstriji. Ob soških mejah imajo vedno po več regimentov svoje armade, tu se urijo, imajo večje in manjše vaje, in neumorno pregledujejo vse kotičke na naši meji. Italijanski častniki, štabni in drugi, poznajo vse steze, holmce, vodice in dolinice ob Soči. Cesar v oficirski obleki ne poizvedo, donesejo jim ital. agenti, ki dohajajo k nam kot potovalci, kupci in barantači do najnižje vrste. Poleg te marljivosti pospešujejo na vse strani komunikacijo do naše meje. Oni so ti napravili ne samo železnice za vsako potrebo, ampak tudi mnogo velikih, širokih, gladkih cest do avstrijske meje. Ob vojski bi utegnili oni brez vsake težave v najkrajšem času spraviti vojakov do meje in čez mejo, kakor bi se jim poljubilo. — Italijani so tedaj delavni in ne zamujajo časa v dobi miru; nasprotno pa se vidi, da Avstrija po soški dolini spi in nič zdatnega ne stori, kar bi bilo primerjati z italijanskimi napravami. Po Soči so še vedno stare poti in ceste s svojimi zloglasnimi klanci. Tu še vedno čakajo že tolikokrat merjene črte zaželene in enako potrebne železnice. Brezvspešno so bili želje in utemeljeni razlogi že tolikokrat ponavljani; častniki, strateško izobraženi častniki oglašali in merili so brezvspešno soško dolino. Ob Soči imamo cesto, da se s težavo prevaža manj obtežno blago; za naglico pa ta cesta ni. Kaj pa poprečne poti? Še stez nimamo za potrebo, kaj li se cest, ki bi utegnile služiti navadnemu prometu med nami in laško mejo, in kaj še li cest, ki bi ustrezale vojnim nameram! Nič se ne stori, in nikdor se ne gane, da bi se ukrenili potrebni koraki na to stran. Italijani nameščujejo polke in batalijone ob mejnih vasicah in trgih; avstrijskih vojakov bi zastojal iskal ob mejah po soški dolini. In vendar bi bili oni ravno takó na svojem mestu ob naši meji, kakor so laški ob isti meji v naši soseski.

Pač čas bi bil, da bi se vlada v večji meri na te neprilicnosti in nevarne pomanjkljivosti opozorila. To zahtevajo interesi avstrijski v prvi vrsti, in če od ustavoverske strani ni v tem pogledu pričakovati ničesar, potrebno je, da se na to stran zanimajo in oglašajo avtonomni krogi v drž. zboru in drugod. Herbstova stranka nam je predelsko železnico pokopala; desnica, ki sedanjo vlado podpira, naj opomni isto vlado, da se je dosedaj v soški dolini preveč, če ne vse zanemarilo, v prvi vrsti v strateškem oziru. Ceste bi se morale delati, in zdaj je čas, da vojno ministerstvo nastavi vojakov, enako Lahom, po vsej soški dolini. Tu naj imajo vaje, in ne bodo brezvspešne. Vojakov bi se moralo nastaviti v primernih številih po vseh vaseh, trgih in važnih krajih ob soški meji. S tem bo ustrezno vojnim nameram, avstrijskim interesom, in pomagano bo ob enem v nasledkih tudi slovenskemu ljudstvu, prvič s tem, da bi dela dobilo s popravljanjem in napravljanjem cest in mostov, drugič pa s tem, da bi od nastavljenih vojakov imelo tudi več ali manj posrednjega dobička. Ljudstvo po soški dolini je preubogo, mora hoditi za kruhom daleč po svetu, v tem ko bi utegnili Avstriji in domovini na dobiček doma delovati in se pošteno z delom preživiti. Videant torej consules, da ne bo prepozno, ker v resnici irredentovski duh se širi na Italijanskem in se mu ne ustavljajo na avstrijskih tleh, kakor je bilo že davno želeti.

Domači oglednik.

Iz Komna. Komen napreduje v vsakem obziru. Eden zida, drugi obziduje, tretji krpa, četrti fika, i. t. d., kakor da bi šlo za stavo.

V kratkem dobimo tudi v Komnu telegrafično postajo „drot“ to je gotovo. In komu se imamo za to zahvaliti? Gotovo nikomur drugemu ne kakor le nekaterim starašinom, ki še več spolačujejo, nego jim božja zapoved velevala, v dejanju kazaje, da svojega bližnjega bolj ljubijo, nego sami sebe. Tako jim je na vesti gmočno stanje svoje srenje, da so sebi v škodo dragi čas z moledivanjem potratili, da bi se le kmalu njih iskrene želje, otvor telegrafične postaje — uresničile. Pripravljeni so bili vse žrtvovati, kar koli je bilo treba in kar so od njih više oblasti zahtevali. Ne

pretiram, če trdim, da so tem možem težnje srenje na srcu priraščene; kajti njih blagi namen je razmere občine, kolikor možno zboljšati. S tega stališča mora gotovo vsakdo, komur so razmere popolnoma znane, njih hvalevredne in vzgledne namene pripoznati in si nič drugega ne žele, nego, da bi bili v svojih namenih in nazorih vstrajni, nevstrašljivi in neupogljivi.

Komu pa se mora priznati slava, da se Komen s švicarskimi hišami pouča? Menim, da le enemu med starašini gre ta čast, kateri je liki meteor komenskega županstva. Švicarska hiša v Komnu! — kaj meniš, čestiti bralec, to ni kar si bodi, to ni vsakdanja prikazen. Ako nimaš pojma o švicarski stavbi, potrudi se sem, pridi pred poštni urad, ozri se proti severo-vzhodni strani, in glej! — prekrasen naravni model švicarske hiše se bode pred tvojimi očmi razprostiral.

Ker smo ravno pred pošto, oglejmo si jo nekoliko. Hm! skoro ne vem, kaj bi o njej spregovoril. Ako mi je resnica ljuba, trditi moram, da se v nerednosti odlikuje. Ko bi me nad durmi viseče znamenje resnice ne prepričalo, mislil bi, da sem prišel v kako čitalnico ali Bog se ga vadi kam drugam kakor pa v poštni urad. Če po svoje časosipe prideš, z nejevoljo zapaziš, da je uže drugi čitajo, koji nimajo nikakoršnega posla na pošti.

Utegne se ti tudi pripetiti, da, ako po markah poprašujes, jih vselej ne dobiš. Velikokrat, in to še večkrat na dan pošto v uradnih urah s ključem zaprto najdeš. Čas je, in menim skrajni čas, da bi poštna direkcija tem nerednostim konec naredila. Kakor drugih pošt, menim, moral bi biti tudi komenske pošte namen postrežba ljudstva sploh, in ne čitalnica nekaterih radovednežev. Prav za prah zdaj nimamo nobenega poštarja. Gluhi, stari, poštar je uže mesec dni bolan, njegova hčerka pa, ki zdaj ta posel opravlja, nima niti prakse niti izpita. Trpelo i molčalo se je mnogo časa, in to zaradi ubogega starčka. A sedaj je neobhodno potreba, da nekoliko nevljudno hčerko na splovanje poštarjskih dolžnostij opozorimo. Ko bi utegnil naš pozor biti brezvspešen, potrkali bomo pa kje drugod.

Y.

Politični pregled.

Naš cesar, ki je zdaj na Dunaji, zdaj v Ischlu pri cesarski rodovini, pride tudi letos skup s cesarjem Viljemom, ki biva v Gostinji. V poslednji kraj je došel tudi fm. Moltke, prvi pruski vojskovodja. Kralj Milan obišče tudi našega cesarja. Ti shodi se izvrše vsi te dni.

Min. pl. Kallay, ki je vzel seboj v Bosno več uradnikov, v tem ko je druge iz Bosne poslovil, je že došel v zasedene dezele; povsod ga radostno pozdravljajo. Tudi „Balkan-Presse“, ki razmere v Bosni in Hercegovini in vsega srbkega nareda dobro pozna, si veliko obeta od potovanja novega ministra, in trdi, da se je vendar našel možak, ki bo vedel, kako je treba ljudstva v Novi Avstriji zadovoljiti.

V dež. zbor koroški sta izvoljena veliki posestnik Lovro Krampfl (po domače Star) in župan Poč, oba konservativca. Dobro znamenje!

Bajamonti, vodnik ital. stranke v Spletu, se je vodstvu odpovedal in noče več politikovati. Škoda da ni imel enake pameti pred 20 leti.

Fml. Stransky doslej namestnik načelnika dež. vladi v Bosni in Hercegovini pride iz te službe k vojnemu zapovedništvu v Sarajevu.

Preiskava zaradi pogrešane Ester-e Solymossy kaže, kakor poroča „Pesti Naplo“, po rezlogih, katere za posebno preiskavo navaja preiskovalni sodnik Bary, sledeče: Salomon Schwarz, Leopold Braun in Abraham Buksbaum so na podlagi odločnih, nadrobnih in jasnih zadosti vtemeljenih izpovedeb prič, katere so v soglasji z dogodbami, na sumu, da so dne 1. aprila na dvorišči sinagoge, kjer so bili pri poskušnji božje službe navzoči, tje privabljeni Ester-e Solymossy s prerezanjem vratu umorili. Več družih oseb je zatoženih, da so pri tem hudodelstvu loma pomagali.

Pravda Rusinov, ki je že tedne in tedne trajala, je vendar končana. Vsi zatoženci so opravičeni veleizdaje, „zarad motenja javnega miru so obsojeni: župnik Naumovič na 8 mesecev, Plosanski na 5 mesecev, Spunder in Zaluski na 3 mesece zapora. Zagovornik Dulemba je razznanil pritožbo o ničevosti.

Francija ostane še na dalje ona država, ki rodi nepričakovane sadove; ona ima toliko skraj-

nih elementov, da danes prekopicne, kar je včeraj ustanovila. Zato trdimo, da Francija nima še stalnih pogojev za utrjeno republiko. Misli se je, da Freycinet, dosedanji zunanji minister, ostane na krmilu, vsaj dokler se stvari v Egiptu ne vredijo, in u bo Francoska z Angleško s pomočjo lastnih vojsk prekucijo v Egiptu zatrla. Ali kar nakrat da francoska zbornica ministerstvu nezaupnico, to je popustilo svoje sedeže, in predsednik Grevy ne vé, kako ministerstvo bi si izbral. Francija je kar nakrat ustavila svoje oboroževanje za Egipt, in ne vé se, kako se bo reč dalje reševala. Tako dela Francija v tem važnem času!

Turčija hoče zdaj v Egiptu pomirjati, Angleži pa bi radi sami na svojo roko vse izvršili. Znano je, da je Turčija z Arabijem v dotiki, zato se pa tudi brani poslati tega krutega prekucuga v prognanstvo. Možno je, da se vname še vojska med Anglijo in Turčijo; s tako vojno pa bi bila štrneta še bolj zamotana in v obče evropski mir v nevarnosti. — Italija tudi močno posreduje.

Sueški kanal hočejo varovati vse velevlasti s pomočjo mednarodne policije.

Domače stvari.

Znižana vožna cena po železnici iz Gorice v Trst od 1. avg. do 15. nov. tedaj za ves čas razstave tržaške, po 33 1/3%. Vožnja tje in nazaj stane v I. razredu 3.94 gl. — II. razr. 2.96 — III. razredu 1.94. Vožni listi za tje in nazaj veljajo 8 dni!

Poročilo goriške velike gimnazije prinaša na čelu sestavek: „Die Tendenz des platonischen Menexenos“, vom Suppl. Fr. Roch. V kroniki se z veseljem poroča, da nauk letos ni trpel vsled nikakih neprijetnih slučajev. Poučevalo je z vodjem 10 profesorjev, 3 učitelji, 5 suplentov, poleg učiteljev za petje in telovadstvo. Med prostimi predmeti so naštet: italijanščina za Neitalijane in slovenščina za Neslovence, lepopisje, stenografija, petje in telovadstvo. Neslovencev se je učilo slovenščine v 1. polletju 16, v 2. pa 13. Vseh učencev je bilo začetkom leta 362, koncem leta pa 333. Iz Gorice je obiskovalo gimnazijo 86, z Goriškega 149, iz drugih dežel 98 učencev. Po veri je 321 katoličanov, 5 evangeličev, 7 judov. K italijanski narodnosti (večina Lahov, Furlanov) je prištetih 138, k slovenski tudi 138 in k nemški 57 učencev. K Nemcem je dodati še 2 privatista 10 let starih jih je bilo 5, 25 let pa 1. Z odliho jih je dovršilo šole 39 in 1 privatist, s 1. redom 215; dvojko jih ima 40, trojko pa 10 in 29im je dovoljeno skušajo ponavljati po počitnicah.

Slovenščina se je poučevala tudi letos v vseh razredih samo po 2 uri na teden, in v drugem učil se je samo krščanski nauk v 1. in II. razredu za Slovence tudi v slov. jeziku.

Gledé na število učencev moramo obžalovati, da se Slovenci krčijo od leta do leta. Doslej smo se tolažili, da so Slovenci na Goriškem vsaj na gimnazijo pošiljali razmerno največ učencev, v tem ko jih na realki ni bilo nikdar veliko; zdaj pa so tudi na gimnaziji Lahi dospeli že do enakega števila, kakor Slovenci, in takó bodo nas tudi tu prehiteli. Duhovnov vedno bolj pomanjkuje; že ta prikazen in stara ljubezen slovenskih staršev do duhovskega stanu bi jih morala naganjati, da bi pošiljali svoje otroke v večem številu na gimnazije.

Konec šolskega leta na goriški realki. V nedeljo 30. julija je končala tukajšnja c. kr. realka 22. šolsko leto od one dobe, od katere kot samostalni zavod in visja realka obstoji. Iz šolskega sporočila (programa), katero ima na prvem mestu obširno etimologiško obravnavo, („Die aus der lateinischen Wurzel „Fac“ entstandenen französischen Wörter“) sestavljeno po profesorju J. Hendrych-u, je razvidno, da je v preteklem šolskem letu obiskovalo imenovani zavod, kateremu se prišteva tudi pripravnica pod voditeljstvom g. M. Komel-a, skupaj 186 dijakov in sicer 109 Goričanov in 77 zunanjsikov. Po narodnosti je bilo 24 Nemcev, 130 Italijanov in le 31 Slovencev. V vseh razredih je bilo odlikovanih 18 dijakov, 126 je dobilo spričevalo prvega reda, 22 dijakov je dobilo „dvojke“ in 7 „trojke“, 11 dijakov mora pa po počitnicah izpite ponoviti, dva nista bila izpitovana. Ako pomislimo, da 21/3 onih dijakov, kateri morajo izpite iz ednega predmeta ponoviti, preskušnje dobro prestane, je na tem zavodu propalo nekaj čez 17 0/0 dijakov, kar moramo kot „dober vspeh“ smatrati. Obžalovati moramo, da je mnogo slovenskih roditeljev svoje sinove kot Italijane ali Nemce vpisalo, in da Slovenci sploh svojih sinov v ta vsestransko važni zavod v večjem številu ne pošiljajo. Prvi naj bi po-

mislili, da najlepša bodočnost čaka naše realce na slovanskem jugu in da je potrebno eno slovanskih narečij tistemu dobro poznati, kateri si bode hotel tam kruha iskati; drugi pa zakrivijo, da vsa domača obrtniška in kupčijska mesta toliko na deželi kakor tudi v mestu tujci zasedajo.

Na c. kr. učiteljskem izobraževališči v Gorici se je vršil zrelostni izpit od 24. do 31. julija t. l. Predsedoval je dež. šolski nadzornik g. pl. vitez Klodič-Sabladoski. K izpitu se je oglasilo 12 italijanskih in 10 slovenskih gojenk goriškega izobraževališča in še 2 samostanski sestre iz Maribora, toraj skupaj 24. Z odliho so izpit naredile 3 gojenke (italijanski gospodični Luzzato Cornelia in Schroll Marta; slov. gën. Kranjc Marija). Od ostalih 21 jih je dobilo spričevalo zrelosti 17 (med temi 9 ital., 7 slov. in 1 nemka); eni (ital.) se je dovolila preskušnja iz enega predmeta čez 2 meseca, ena (slov.) zamore izpit ponoviti čez pol leta, ena (slov.) čez 1 leto; ena (zunanja) pa je odstopila med ustnim izpitom. Za laške in nemške šole so dosegle sposobnost 3, za slovenske in hrvaške 2, samo za nemške 1.

Omamljiv je bil prizor, ko je po končanem izpitu velečestiti g. predsednik vpričo cele izpraševalne komisije naznanil maturantinjam zrelost za učiteljski poklic in jih opozoril z ganljivimi besedami na nalogo, ki jih čaka v bodočnosti. Vsako lice, vsako oko je pričalo, kako neizrekljivo radost čuti srce. Očetovski še konečno ogovori g. vodja nove učiteljice ter jih s prekrasnimi besedami zadnjikrat opozoruje na pot, katero naj hodijo pri svojem poklicu. Srčno se je na to zahvalila za italijanske maturantinke (gën. Luzzato Cornelia, za slovenske pa gën. Kranjc Marija. Besede zadnje gospodične so bile primerno v stihe vpletene.

Fizika za nižje gimnazije, realke in učiteljsišča. Spisal in založil Jakob Čebular, c. k. višje realke profesor v Gorici. Natisnila Hilarijanska tiskarna v Gorici. 1882. To je nova knjiga, 6 pol. obsežna, v vel. osmerki ali v obliki Matičnih knjig, tiskana na lepem, močnem papirju, in pojde že drugi teden kot prvi del vse fizike med slovenski svet. Dobival se bo 1. del po 80 kr.

G. pisatelj se je držal, kakor tudi v predgovoru naznanja, strogo induktivne metode, ter je del v vsak paragraf na prvo mesto poskus „in potem sledé iz poskusov izvajani prirodni zakoni“. Gledé znanstvenih terminov je imel Cigaletovo terminologijo pred očmi, a kjer mu ni zadostovala, „kaval je nove, in pri tem mu je bil v pomoč velečastiti profesor Fr. Erjavec, kateremu se za to in tudi za drugo prijateljsko podporo pri tem delu presrčno zahvaljuje.“ Tudi prof. Šantl. veččak iz iste stroke, bil mu je pri roki. Stari rodoljub, višje sodnije svetnik poznani bivši narodni zastopnik A. Goriup pa je omogočil, da je kniga prišla na svetlo. Vse te vesti, v predgovoru objavljene, že same ob sebi zagotavljajo, da bo delo slovensko strokovnjastvo z veseljem sprejelo. Mi upamo še posebna pojasnila podati v našem listu o tej knjigi in sicer od strokovnjake roke, danes pa samo poročamo, da smo se, kolikor je v naših močeh, iz prvih pol tudi sami prepričali, da je knjiga, dasi težavnega predmeta, pisana z najsrečnejšo dikcijo za svoj namen, in da se nahajajo v njej termini, ki popolnem ugajajo pravemu duhu slovenskega jezika, in da je vsaka tudi glagolska oblika na pravem mestu. V obče je ves slog takó lahak kljubu zaresnemu predmetu, kakor da bi bral kako lahko in lepo berilo najboljših slov. pisateljev. Povsem tem z veseljem pozdravljamo novo delo, ki dobro dojde že za prihodnje šolsko leto, kjer se bo fizika učila v slovenščini, pa tudi vsem izobraženem.

Vabilo. Vljudno se vabijo vsi gg. društveniki Solkanske čitalnice k rednemu občnemu zboru, ki bode v nedeljo 6. avgusta ob 3. uri popoldne v društveni sobi.

Vabilo k velikemu koncertu, katerega priredijo diletanti z vljudnim sodelovanjem znane dramatične pevkinje gospodične J. Mrak-ove v Tominu dne 6. avgusta t. l. v Devetakovi dvorani.

Spored: Prvi del: 1. Sinfonija iz op. „Don Juan“ (Mozart) za glasovir, harmonium in violin. 2. Terret iz op. „Viljem Tell“ (Rossini) za glasovir, četeroročno. 3. Duet za sopran in bariton iz op. „Don Juan“ (Mozart). 4. Frazze melodične o operi „Maria Padilla“ (Donizetti) za glasovir, violin in flaut. 5. „Vorrei morir“ pesem Tosti-jeva za sopran.

Drugi del: 1. Potpourri za glasovir in violin iz op. „Faust“ (Gounod). 2. „L'Estasi“ valzer za sopran (Arditi). 3. Frazze melodične o operi „Barbiere di Siviglia“ (Rossini) za glasovir, violin in flaut. 4. „Marcia del diavolo“ (Souppé) za glasovir, četeroročno. — Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina 30 kr., radodarnosti se ne stavijo meje. Čisti dohodek je namenjen v korist godbenega društva tominskega.

Bovška narodna čitalnica je slavnega našega pesnika S. Gregorčiča v prvem let. občnem zboru imenovala za svojega častnega uda zarad zasluga na slovstvenem polju.

Ljudske veselice v Sežani, katere vzpored smo zadnjič oglasili, se udeležijo mnogo občinstva; ko-

likor se sliši, pridejo rodoljubi skupaj tudi iz oddaljenih krajev, posebno pa iz Trsta. Odbor sežanske čitalnice se pa tudi trudi, da bi veselica goste zadovoljila in pravi namen, korist „Narodnemu domu“ kolikor možno pospešila.

Goriški mestni zbor je sklenil upreti se nekoliko obsegu namestništvene poslednje naredbe „Indip.“ pa sam graja goriško starešinstvo, češ, da o zalogah ni takó lahkomiselno govoriti, kakor so zagovarjali neki udje tega zastopstva dosedanje ravnanje z raznimi zalogami. Ta list pavi, da zaloge so vendar nedotakljive in je njih značaj trajnost ali večnost. Tudi graja isti dopisnik, da ni načelnništvo do časa opozorilo na dnevni red in se je ravvalo proti pravilniku v tem pogledu. En mestni odbornik je očitno grajal tako postopanje, ki je bilo zlasti dosedaj v navadi. On je očitno izpovedal, da so doslej dnevni red prekasno naznanjali, še takrat, ko je slo presojevati poročila s številkami; vsled tega da niso starešine vedeli, kakó je prav za prav s stvarjo in takó da se je glasovalo, pa se ni vedelo pogostoma, zakaj! Takó da ne sme nadalje biti! Mož je prav imel, da bi le kaj zdale! Čas bi že bil zato!

Meščani so radovedni, kaj je neki s tisto govorico, ki celo pred sodnijo trdi, da so se gospodarske mestre knjige pacile v številkah!

Novi tržaški škof, veleč. g. dr. Glavina je prišel zadnjo soboto iz Poreča v Trst na vladnem parniku Pelagosa. Sprejel ga je dež. namestnik, župan, škofijski kapitul in trž. duhovščina. V nedeljo je slovesno prisegel, prih. nedeljo pa bo svečana instalacija.

Umor. Iz Cerovega v Brdih nam poročajo: Neki Filip Prinčič iz dol. Cerovega, 20 let star, kmet, je svojega tekmeča Antona Martinčiča iz gorenjega Cerovega, 24 letnega mladeniča iz ljubosumnosti na plesišču teko nesrečno z nožem v srce zabodel, da je poslednji v 10 minutah dušo izdihnil. Morivcu so zandarji še tisto noč vje! in pravici izročili. O ti nesrečni ples! Koliko in kolikokrat se je že govorilo in pisalo, da bi visoka vlad. nesrečno in pohujljive javne plesne prepovedala, a vse zastoj! Ni ga skoro plesa, vsaj tukaj po Brdih ne, da bi ne bilo tepežke in boja. Sl. c. kr. okrožna sodnija v Gorici bi utegnila v tem veliko povedati. Vse protenje, vse sovraštvo in srd, katerega mladeniči prej v srcu kuhajo, pri plasu na svojega nasprotnika izlijejo, in žali Bog ne malokrat s takim nesrečnim izidom, kakor preteklo nedeljo v dol. Cerovem.

Kaj morejo duhovni učiniti proti temu z moralnim orožjem hesode božje, ako se jim od strani obč. predstojnikov naravnost nasprotuje, in ako se vsi njih opominj na smeh stavijo! Toraj še enkrat: vidcant consules!

Iz Grgarja nam poročajo: V Grgarju je bilo dne 30. julija kmetijsko predavanje, ki ga j. C. K. kmetijsko društvo priredilo. Predaval je po maši zjutraj in popoldne po službi božjo g. Fr. Žepič, pristav deželne kmetijske šole in sicer, kakor je bilo v „Soči“ že naznanjeno, o hlevih, gnojiščih, travnikih in vplivu gozdov na kmetijstvo.

Po dokončanem lepem in razumljivem govoru vnel se je živahen razgovor med naukaželj nimi poslušalci, katerih se je bilo lepo število sešlo, — bilo jih nad 120 oseb; in med predavateljem z razgovori in odgovori o kmetijski zadevi, kar očitno s pričuje, da ljudstvo so vedno polje zanima za kmetijstvo in da želi napredka Jaz po mislim, da je treba le začeti in vspeh se bode kmalu pokazal.

Mestni očetje tržaski so se vendar premislili ter so se nekako pogodili med seboj, ker so videli, da bi jim utegnili še huda peti. Zbali so se, da zgube svoje mandate in da bi prej ko ne za dalj časa za vse skup zasedel njih sedež en sam gospod: c. k. komisar! Prešli petek so se zbrali v sejo in najprej izvolili delegacijo: 5 konservativcev, 5 progresistov, za namestnike 3 konservativce, 2 progresista, v odsek za šolstvo: 8 kons. in 7 progr., v finančni odsek: 5 kons., 4 progr., v trgovinski odsek: 10 kons., 5 progr., stavbni odsek: 6 kons., 5 progr., v odsek za javno čistost in redarstvo: 4 kons., 3 progr., v sanitarni odsek: 4 kons., 3 progr., v odsek za nadzorstvo mestne hranilnice: 4 kons., 4 progr., v odsek za vojaštvo: 2 kons., 3 progr., v pravni odsek: 2 kons., 3 progr. — Kakor se vidi, imajo v tem odseku konservativci, v drugem pa progressovci večino. Ali kakor smo že trdili, progressovci bodo že skrbeli, da dobijo večino glasov, kedar koli bo kak sklep obsežen ali politično vpliven. Vzrokov nočemo naštevati za to žalostno okolnost in razmerje.

„Unione operaia triestina“ (delavsko društvo v Trstu) je dobilo od cesarja iz njegove privatne denarnice 100 gl. v dar. To društvo je italijansko sicer, ali ono je konservativnega in patriotskega duha; zato je irredentovcem zelo na poti. Prešlo nedeljo je hotelo to društvo blagosloviti svojo zastavo, in soproga namestnika Depretisa je imela biti kumica. Vse je bilo napravljeno za slovesnost: ali od 6 do 7 1/2 zjutraj jim ukadejo zastavo iz sohe, strgali so jo jim s palice, katero so pustili. Darave in zastavo so odnesli, denarja pa niso zneknili. Vsakdo vidi, da tatovom ni

bilo do denarja, ampak do demonstracije v protia-
strijskem zmislu. Irredenta hoče v Trstu vse zatreti
kar bi na Avstrijo spomnjalo. Ono društvo si mora
in hoče drugo zastavo napraviti; na najvišjem mestu
pa utegnejo tudi od take strani spoznavati, kdo hoče
v Trstu gospodovati.

Volilcem koprškega okraja, ki bodo volili
9. t. m. poslanca za deželni zbor v Poreču, priporoča
„Edinost“ v sporazumljenju z rodoljubnim č. g. de-
kanom Janom, g. Vekoslava Spinčiča, č. kr.
šols. nadzornika za koprski in voloski okraj.

G. Spinčič je Istran, rodoljub, dober govornik
in v vsakem pogledu sposoben za poslanca. Naj bi
se zjedini vsi glasovi zanj, ker drugače premagajo
nasprotniki lahoni! „Naša Sloga“ v istem zmislu
pravi: „Toplo Vam preporučamo, da svi jednodušno
dodate svoj glas g. Vjekoslavu Spinčiču, čovjeku Vase
krvi i plemena, vriednomu svakoga povjerenja, neka
bude Vašim zastupnikom! V to ime pomoz Bog!“

„Savinjski Sokol“, kateremu je vlada pravila
ravno potrdila, vabi spodnje Štajerce k obilemu pri-
stopu. Enaka društva so važnega pomena po svoji
prvi nameri, pa tudi v narodnem pogledu.

G. Jos. Nolli, slavni slovenski pevec, barito-
nist, povabljen je v Prago, da bo pel v laški operi,
pozneje pride v Rim.

Narodno veselico na korist „Narodnemu do-
mu“ napravijo 6. avg. tudi na Brezovici nad
Ljubljano.

Ministeraka določba za Kranjsko. Za
Kranjsko je naučno ministerstvo izdalo 22. jul. štev.
10.820 posebno določbo glede na gimnazije v Ljub-
ljani, Novem mestu (Rudolfovem) in Kranji. Vsled te
določbe je a) slovenščina učni jezik za vse predmete
v I. in II. razredu. b) V III. in IV. razredu je nem-
ščina učni jezik za nemščino in grščino; za druge
predmete je slovenščina učni jezik. V 1., 2. in 4.
razredu so nemščini po 4 in v 3. razr. po 3 ure od-
ločene.

V l. 1882/83 se v I. razr. vrstijo geografija in
matematika med učne predmete s slov. učnim jezi-
kom. V II. razr. poučuje se naravoslovje tudi v 2.
pololetji slovenski. Nemščini se določijo 4, sloven-
ščini po 2 uri na teden. V III. razr. nadaljuje se
pouk a slov. učnim jezikom.

V bodočih šolskih letih vvaža se slovenščina po
tu razvidni določbi sukcesivno.

To je bistvo najnovejše določbe za Kranjsko,
dasi je tu pa tam kak stavek pritaknen, ki daje nem-
ščini indirektno prostor, kdor jo bo hotel raztegniti
prek bistvenih določeb.

Gotovo z veseljem pozdravi vsak Slovenec ta
korak, ki pomeni napredek vsaj za sredino slovenskih
pokrajin. Saj je storjen začetek, in pot na boljše je
veseljakor priznati, tudi ko bi se raztezanje sloven-
ščine omejilo na niže gimnazije.

Dasi pa povsem vidimo in pripoznavamo modro,
t. j. počasno postopanje Taaffejeve vlade, čudimo se
vendar, da za druge slovenske pokrajine ni nič še
slišati o enakih določbah. Mi smo veseli, da se vsaj
Kranjska udrži; ali modrosti ne vidimo v tem, da se
slovenski živeli ravno ob mejah, zlasti pa ob laških
mejah toliko zanemarija. Kranjskih Slovencev nemšku-
tarji ne iznenaradijo še, če se še toliko podružnic
schulvereina namnoži; v Primorji pa se tujčijo vasi
od leta do leta v večem številu, in kaj to tujčenje
pomeni, je dunajski vladi tudi že znano. Nerače-
vanje po Štajerskem in Koroškem je pa v nekem po-
menu enako nevarno in škodljivo Avstriji, kakor po-
italijančevanje Slovencev in Hrvatov po Primorskem.
Ko bi v Taaffeja zaupanja ne imeli, menili bi, da se
kranjski Slovenci nalašč zadovoljujejo, da bi po tem
oni molčali in drugi Slovenci v svoji onemoglosti tudi
nadalje brezvspešno čakali in upali. Pa tega pesimi-
zma vsaj gledé na Taaffeja nimamo več, in zatrdno
se zanašamo, da bo tudi za mejne slovenske
pokrajine kmalu došla enaka določba, kakor za Kranj-
sko. Do tedaj pa v pogledu na slovensko bodočnost
ne moremo biti veseli iz vsega srca.

„Le rive dell'Adriatico“ (jadranski bregovi)
je novo delo, ki izhaja zdaj v zvezkih v Milanu pri
tistem Treves-u, ki razpošilja najhujše irredentovsko
pisane knjige med svet. Tu imenovana knjiga je takó
hudé pisana proti Avstriji, da jo je dotična tiskovna
pravica v Trstu ustavila in prepovedala za našo dr-
žavo. V Trst in druga primorska mesta spravljajo po
tihotapski poti polno enakih knjig, da protiaustrijski
duh razširjajo.

Javna zahvala.

Od leta 1860 sem po nesreči silno trpel za ra-
d božjast.

Bolezen ta me je nadlegovala, ker sem bil padel
s hišnega, tretjega nadstropja. Š prve so se napadi

ponavljali samo po dvakrat v letu, potem pa od leta
1874 prav hudo po vsak teden. Padal sem
brez zavesti, škodoval sem si jezik in peniti se mi je
začelo s krvjo v ustih, takó da sem bil zares prav po-
bit človek.

Vsi pomočki, katere smo starši in jaz porabili, ni-
so nič zdale. Potem pa sem izvedel leta 1879 naslov
gospoda dr. Silvija Boas-a od bolnika Hochmanna iz
Karlsburga (v Sedmograškem), ki, kakor so mi pove-
dali, je bil ozdravljen od božjasti po gospodu dr.
Boas-u. Vsled tega sem prosil pismeno gospoda dr.
Boas-a, da bi me začel zdraviti po svoji čudoviti me-
todi. Hvala Bogu, to je bil največja sreča, ktere sem
mogel biti deležen; kajti zdaj živim zopet zdravo
življenje.

Eno leto je že, odkar me božjast ni napadala,
čutim se v obče kot prerojenega na vsako stran, kot
najzdravejši človek.

Iz hvaležnosti potoval sem ta mesec k gospodu
dr. Boas-u in sem mu izkazal osebnó svojo hvaležnost.
Naj se pač obrnejo vsi, ki trpé zaradi krča ali nervoz-
nosti, v božjem imenu zaupno do g. dr. Boas-a.

Josip Gáspár,
zasebnik.

Josip Gáspár
Kronstadt

Da je gospod Josip Gáspár to izjavo tukaj sto-
rii uradno in lastnoročno podpisal, se potrjuje.

Kronstadt, 31. oktobra 1881
Za mestno glavarstvo
Aleksander Szaboz,
policijski komisar.

P e č a t
mestnega glavarstva
Kronstadt.

Le enkrat

se ponuja tako dobra prilika; da se more izvrstna ura
za polovico cene kupiti.

VELIKA RAZPRODAJA

Po vsej Evropi nastale politične razmere se tudi
Švice niso ognile i zato se je mnogo delalcev izselilo,
vsled česar se rušijo tudi fabrike. Tako je i prva naj-
znamenitejša urarnica, katero mi zastopamo, zdaj zaprta
i nam poverjena razprodaja njenih izdelkov. Tako ime-
novane Washington žepne ure so najboljše ure na sve-
tu, izvenredno krasno vrezljane i vezene i po amerikan-
skem sestavu napravljene.

Vse ure so na sekunde repasirane i mi dajemo
poročstvo za vsako uro na 5 let.

Za dokaz gotovega poročstva i stroge solidnosti se
s tem javno obvezujemo, da hočemo vsako uro, ki ni po-
volji, nazaj vzeti i zamenjati.

1000 žepnih remontoir ur, navijajo se brez ključa,
s stalnim zaklopem, izvenredno točno na sekunde re-
gulirane, razen tega po novem načinu elektrogalvaniški
pozlačene, z verzičico, medaljonom itd. poprej gld. 25,
zdaj ena le po 10 gld. 20 kr.

1000 krasnih ur na kotvo iz srebrno-nikla, na 15
rubinih, z emajliranim kazalom, za sekunde, kristalnim
plošnatim steklom, poprej gld. 21, zdaj ena le gld. 7.25,
vse na sekunde repasirane.

1000 ur na vreteno, z izrezanim zaklopem in
srebrnikla, kristalnim plošnatim steklom na 8 rubinih,
najnatanjše repasirane, z verzičico, medaljonom i ža-
metnim etuijem, poprej gld. 15, zdaj ena le gld. 5.60

1000 ur na kotvo, iz čistega 13 lotnega srebra
po c. k. puncovnem uredu pregledane, na 15 rubinih,
razen tega električno pozlačene, najnatanjše reguli-
rane. Te ure so poprej stale 23 gld., zdaj pa stoje le
gld. 13.40

1000 Washington remontoir žepnih ur iz pravega
13 l. teškega srebra, po c. k. puncovnem uredu pregle-
dane. Poročstvo se daje, da so najtočnije na sekunde re-
pasirane, notranja sestava je iz nikla i teh ur ni treba
nikoli popravljati. Taka ura je veljala poprej gld. 35,
zdaj pa se dobiva za neverjetno ceno 16 gld. Razen te-
ga se dobiva z uro vred zastoj verzičica, medaljon, etui
iz žamet i ključ.

1000 pravih zlatih ur za gospé, na 10 rubinih,
prej 40 gld., zdaj 20 gld.

1000 remontoir ur iz pravega zlata za gospode
ali gospé, prej 100 gld., zdaj 40 gld.

650 ur za zld z najlepšim emajliranim okvirom
in bitnim kladivom, poprej 6 gld. 75 kr.

650 ur budilnic z udarcem, ki prav dobro tolče,
najnatanjše regulirane, tudi pripravne za misne pi-
sače; poprej 12 gld., zdaj le 4 gld. 80 kr.

650 ur z nihalom v najlepše izdelani visoki go-
tiški omari, navijajo se vsacih 8 dni, najtočnije na
čas regulirane, izvenredno lepe i krasne. — Ker ima
taka ura še po 10 letih dojno vrednost, ne imela bi se
v nobeni hiši pogrešati, posebno ker je taka res kra-
sota sobi. Take ure so poprej veljale po 35 gld., zdaj
pa izjemno le 15 gld. 75 kr.

Kadar se naročujete ure z nihalom, treba je pri-
ložiti zagotovščino. Napis:

Razprodaja ur
urarnice Ph. Fromma
Dunaj, Rethonthurmstrasse št. 9, partere

Božjast.

Oni, ki bolehalo zaradi krča ali živ-
cev, in ve ki se zanimajo za take
bolezni in iščejo gotovega zdra-
vila, naj si zaupno priskrbe brošuro dr. Boas-a.

Brezplačno in franco jo razpošilja

DR. BOAS

Pa. is, Avenue Kléber, 10
Champs-Élysées.

gela Parlagi, prej firma Brachfeld et Wellisch München, zdaj
Paris Avenue Wagram, 29 ne razpošiljajo več moje brošure,
ker sem jim jo odtgnil.

Tiskavnice (vinske preše)

najnovejše sestave, potrebujejo malo
prostora, tiskajo s podvojeno naglo-
stjo proti prejšnjim tiskavnicam, so
ročne, trdno in trajno sestavljene, se
iridelujejo od najmanjšem do največje velikosti za velike vino-
reje. Garancija, spričevala o 1000 že izdelanih tiskavnicah.
Pisane podobe in cene na zahtevo brezplačno in franco.
Grozni mlini najnovejše sestave. Naročbe naj se podvižejo,
PH. MAYFARTE & Co. na Dunaji II, Praterstrasse 66, Fabrik
in Frankfurt a. M.

Temeljt pomoč vsem, ki so v želodci ali trebuhu bolni.

Ohranjenje zdravja

nezanja se večjim delom na čiščenje in snajenje so-
krovice in krvi in na pospeševanje dobrega prebav-
ljenja. Najboljše za to sredstvo je

dr. Roza življenski balzam.

Življenski balzam dr. Rosov odgovarja popolnem
vsem tem zahtevam; isti oživi vse prebavljanje, nareja
zdravo in čisto kri, in truplo dobi svojo prejšnjo moč
in zdravje zopet. Odpravlja vse težko prebavljanje, oso-
bito gnjus do jedi, kisló riganje, napetost, blje-
vanje, krč v želodci, zaslinjenost, zlato žilo, pre-
obteženje želodca z jedili itd., je gotovo in dokazano
domače sredstvo, ki se je v kratkem zaradi svojega iz-
vrstnega uplivanja obče razširilo.

1 velika sklenica 1 gl., pol sklenice 50. kr.
Na stotine pisem v priznanje je na razgled pri-
pravljenih. Razpošilja se na frankirane dopise na
vse kraje proti postnemu povzetju svote.

Velečenjeni gospod!

S toplo zahvalo Vam naznanjam, da mi je po-
polnem pomagal Vaš dr. Roza življenski balzam proti
8 mesecev trajajoči bolečini, to je proti stranskemu
vjudanju na prsih, zaradi česar sem imel hudo napenja-
nje in želodčni krč.

Odkar rabim ta lek, sem popolnem zdrav in se
dobro počutim, kar se mi prej kljub vsej zdravniški
pomoči ni moglo posrečiti. Sprejmite torej moje srčno
zahvalo, in priporočam to zdravilo vsem, ki trpé vsled
enake bolezni.

Trneny Onjezd

Josip Tyrl, sodar.

SVARJENJE!

Da se izogne nečlupim napakam, zato prosim vse
p. n. gg. naročnike, naj povsodi izrečno dr. Rozov živ-
ljenski balzam iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi za-
htevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih
dobili neuspešno zmes, ako so sahtevali samo življenski
balzam, in ne izrečno dr. Rosovega življenskega balzama.

Pravi dr. Rozov življenski balzam

dobi se samo v glavnej zalogi izdelovalca B. Fra-
gner-ja, lekarna „k črnemu orlu“ v Pragi, Ecke der
Spornergasse Nr. 205—3

V GORICI: G. Cristofolletti, lekarničar; G. B.
Pontoni, lekarničar. V OGLEJ: Damaso d'Elia, V
TRSTU: P. Prendini, lekarničar; G. Foraboschi, le-
karničar J. Serravallo. V ZAGREBU: Sigm. Mitl-
bach lekarničar.

Vse lekarne in večje trgovine z materi-
jalnim blagom v Avstro-Ogerskej imajo zalogo
tega življenskega balzama.

TAM SE TUDI DOBI:

Pražko domače mazilo zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prsa vnamejo, ali strdijo, pri bu-
lah vsake vrste, pri turih, gnojnih tokih, pri črvu v
prstu in pri nohtanju, pri zlezah, oteklinah, pri izmaš-
čenju, pri morski (mrvi) kosti, zoper revmatične otekli-
ne in putiko, zoper kronično vnetje v kolenih, roah, v
ledji, če si kdo nogo spahne, zoper kurje ocesa in potne
noge, pri razpokanih rokah, zoper lišaje, zoper oteklino
po piku mrčesov, zoper tekoče rane, odprte noge, zoper
rak in vneto kožo, ni boljšega zdravila, ko to mazilo.

Raba je preprosta; mazilo (žavba) se namaže na
platneni robec in se pritiska na bolno stran. Čez 4—
6—8—12 ur se naredi nov flaster. — Zaprte bule in o-
teklina se hitro ozdravi; kjer pa ven teče, potegne
mazilo v kratkem vso ognjico na-se, in rano o-
zdravi. — To mazilo je zato tako dobro, ker hitro po-
maga, in ker se po njem rana prej ne zaceli, dokler
ni vsa bolna ognjica ven potegnjena. — Tudi za-
brani rast dirjega mesa in obvaruje pred snetom (črnim
prisadom); tudi bolečine to hladilno mazilo potiši. —
Odprte in tekoče rane se morajo prej z mlačno vodo
miti, potem še le se mazilo nanje prilepi.

Skatljice se dobodo po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzaneslji-
vješe sredstvo znano, odstrani naglušnost, in po njem se
dobi tudi popolno uže zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gl. a. v.